

LA QÜESTIÓ DE L'ESTAT

Octubre nº 2, març de 1938

Aquest article pretén fomentar la discussió dins de les dues fraccions que formen part de l'Oficina.¹

Parlar d'Estat és parlar de coacció. Parlar de socialisme és parlar de llibertat. La contradicció és flagrant i cap subterfugi pot atenuar-la. Sigui la que sigui la conjuntura de la lluita de classes, aquesta contradicció subsisteix. Si arran d'un assalt capitalista que envaeix les fronteres de l'Estat proletari, els comunistes recorreguessin als mètodes burgesos de coerció contra el proletariat o contra qualsevol de les seves agrupacions, aquest Estat proletari sofriria una profunda involució que modificaria la seva naturalesa i li incapacitaria per a aconseguir la victòria contra l'assaltant burgès. Sota un embolcall revolucionari i proletari, el capitalisme colaria així la seva mercaderia dins de les nostres pròpies files.

Ja s'ha dit mil vegades que el socialisme és qüestió de contingut i no de forma, i això és cert en qualsevol circumstància. Caldria afegir que quan la forma substitueix al contingut amb l'excusa que és «temporalment necessari», l'alteració que això comporta no és accidental, sinó definitiva, i les conseqüències acaben manifestant-se amb la mateixa fèria lògica que ha provocat que els errors comesos al començament de l'evolució russa desemboquin en l'actual massacre dels obrers a Espanya i la Xina i en les orgies del Tribunal Suprem de Moscou.

Abans d'entrar a examinar del problema, hem d'aclarir que la nostra intenció no és jutjar a Lenin i a la resta d'artífexs de la revolució russa, ni tampoc donar el menor crèdit als detractors socialdemòcrates de la revolució russa que tracten d'establir una relació causa-efecte entre Octubre de 1917 i les actuals hecatombes a Rússia, entre Lenin i Stalin. Nosaltres som marxistes. El veritable i únic homenatge que podem rendir als nostres mestres consisteix a considerar a Lenin com una gegantesca expressió de la seva època, algú que va fer el que cap de nosaltres hagués pogut fer i que ens va llegar una herència colossal, herència que nosaltres hem d'aplicar i ampliar a la llum dels esdeveniments que s'han produït posteriorment. El proletariat acabarà denunciant a Stalin i als seus comparses socialdemòcrates com a baules d'una mateixa cadena d'infàmia. Al primer, per les massacres sense pietat de 1935-1938, ja els segons per tractar de rentar les seves mans tacades de sang en els rius vermells que avui inunden Espanya, la Xina, Rússia, Itàlia i Alemanya, i que demà es desbordaran per tot el món en una successió de guerres o en una conflagració mundial.

LA NOCIÓ D'ESTAT

Històricament, primer es formen les classes i després l'Estat. Això no obeeix a circumstàncies accidentals, sinó que és fruit de l'evolució econòmica. L'instrument de treball, separant a l'home de la naturalesa, provoca un augment de la producció que dona lloc a l'acumulació en el si de les castes, formes primitives de classe, perquè la capacitat productiva, si bé supera la capacitat de consum dels estrats privilegiats, no permet sadollar totes les necessitats de la comunitat. En aquesta època primitiva, la resolució dels problemes socials i l'establiment d'una jerarquia es duen a terme de

¹ Es refereix al *Bureau International des Fractions de la Gauche Communiste* (Oficina Internacional de les Fraccions de l'Esquerra Comunista), formada a finals de 1937 per la Fracció Italiana i la Fracció Belga de l'Esquerra Comunista amb «l'objectiu central d'afavorir la formació i les relacions entre fraccions d'esquerra de tots els països» (*Manifest de l'Oficina Internacional de les Fraccions de l'Esquerra Comunista*, Octubre nº 1, febrer de 1938). L'òrgan de l'Oficina Internacional era la revista *Octobre*, en la qual el número 2 (març de 1938) es va publicar aquest article.[N. del T.]

manera amistosa. Entre les diferents funcions socials existeix solidaritat, i els estrats inferiors de treballadors no tenen més necessitats que aquelles que la societat els permet satisfer. En una fase posterior les coses són ja molt diferents. La pròpia lògica de l'acumulació condueix al domini econòmic ja la coacció per a mantenir aquest domini, i l'Estat sorgeix com una necessitat històrica, conseqüència del progrés de la producció i al mateix temps de la seva escassetat, perquè aquesta encara no permet satisfer totes les necessitats col·lectives. D'aquí sorgeix la divisió de la societat en classes.

Aquests factors de l'evolució històrica ens revelen la característica pròpia de l'Estat (la coerció) i demostren que aquest Estat no pot desaparèixer fins que el desenvolupament de la producció, juntament amb el progrés de la civilització, permeti no ja només satisfer totes les necessitats existents, sinó també generalitzar les necessitats al conjunt dels productors. Perquè la igualtat no consisteix en el fet que l'obrer i el pagès, siguin anglesos o xinesos, rebin el que demanen, sinó en què tots puguin gaudir del mateix grau de progrés i civilització. Només llavors podrà instaurar-se la societat comunista.

L'Estat, que sorgeix després que les classes com a resultat de l'evolució econòmica, ha de continuar existint després de la destrucció de la classe explotadora, durant el període de transició? La seva supervivència condiona la victòria del proletariat? Potser les coses canviaran en arribar al final d'aquesta evolució històrica i ens veiem obligats a conservar l'Estat després d'haver eliminat a la classe explotadora? Si plantegem aquest problema és perquè té una importància excepcional. No es pot deixar a l'atzar, i obviar això suposa caure en el parany que ens va portar de Lenin a Stalin.

Com hem assenyalat, l'Estat respon a dues necessitats històriques: la coordinació de la producció, d'una banda, i la defensa dels privilegis de la classe dominant, per una altra. El primer factor continua vigent després de la destrucció del capitalisme i continua sent-ho no sols fins que s'aconsegueixin satisfer completament les necessitats dels productors, sinó fins que madurin les condicions objectives que permeten que les necessitats s'igualin. El segon factor desapareix amb la destrucció de l'aparell de domini de la burgesia, però això no significa que el caràcter de l'Estat es modifiqui. Seria una tragèdia enganyar sigui aquest respecte, després de les experiències per les quals hem passat.

Si plantegem el problema en les seves veritables bases ens adonarem que, en definitiva, en l'última fase d'aquesta evolució històrica, que condueix a la construcció de la societat comunista i la preludia, les lleis de l'evolució són les mateixes que existeixen en el comunisme primitiu i en el transcurs de totes les fases successives. La destrucció de la classe explotadora no suprimeix la divisió de la societat en classes, ni les diferències entre treballadors, ni la pròpia necessitat d'Estat. La qüestió és aquesta: la tendència de l'evolució econòmica i les pròpies bases de la futura societat comunista, obeeixen a les lleis de màxima centralització de la producció ja la disciplina d'un minucios pla, o bé a les lleis de la descentralització i a una vida econòmica fragmentada? No hi ha dubte. Donades les gegantesques instal·lacions industrials i el formidable progrés econòmic, la solució implica sotmetre a la producció a una disciplina centralitzada. Sobre el tema de la centralització i la descentralització, les afirmacions de Lenin en la seva polèmica contra Kautsky són definitives i constitueixen la completa restauració del pensament de Marx sobre aquest tema. En efecte, la centralització no s'oposa de cap mode al lliure desenvolupament de la iniciativa individual ni suposa necessàriament cap coacció. La disciplina que comporta no és més que l'adhesió, la canalització de totes les energies dins del conjunt de la indústria planificada.

La destrucció de la classe explotadora deixa intactes les diferències de classe, i l'Estat continua sent necessari fins que madurin les veritables condicions per a una societat comunista. D'altra banda, la tendència que condueix a la societat comunista sorgeix de la pròpia evolució econòmica, que comporta una progressiva centralització de la producció. L'Estat persisteix després de la destrucció del capitalisme perquè aquesta destrucció no implica la desaparició de les classes. Així com l'Estat presentava al principi característiques positives i negatives, el mateix succeeix després de la victòria proletària: sent un instrument necessari per al progrés econòmic, amenaça permanentment amb canalitzar aquest progrés no ja en benefici dels productors, sinó en contra seva, cap a la seva massacre.

Els anarquistes evidentment han perdut tota la seva raó de ser en el moviment proletari després de demostrar a Espanya el «correctes» que eren les crítiques de Bakunin contra Marx, convertint-se en ministres, generals, agents de policia i violents defensors de l'Estat català, entre els actius del qual es compten unes matances d'obrers que superen amb escreix a les gestes de Mussolini i Hitler. Això no significa que l'Estat no sigui necessari, fins i tot després de la victòria proletària, perquè la seva raó de ser es troba en el terreny de la producció, la qual no permet encara satisfer les necessitats de tots els productors. Algunes d'aquestes necessitats ni tan sols són percebudes com a tals per tots, perquè les condicions de la civilització encara no han donat peu a això.

Però l'Estat, per més que porti l'adjectiu «proletari», continua sent un òrgan de coerció aguda i permanentment oposat a la realització del programa comunista. En certa manera, reflecteix el perill capitalista que aguaita constantment al llarg de totes les fases de la vida i l'evolució del període transitori.

Per a acabar amb aquest tema, podem afirmar que l'Estat, lluny de ser una expressió de la classe proletària, representa la seva antítesi permanent i reflecteix la contradicció que existeix entre dictadura de l'Estat proletari i dictadura del proletariat.

LA NOCIÓ DE DICTADURA DEL PROLETARIAT

Marx i Engels no van escriure molt de sobre aquest tema. Però mentiríem si diguéssim que no van expressar una opinió concloent. Les experiències viscudes pel proletariat mundial no els van permetre tractar aquest problema de manera orgànica i sistemàtica, però els seus escrits sobre aquest tema constitueixen una bona guia.

És veritat que la idea de dictadura és inseparable de la idea de coerció, però no és menys cert que si aquesta coerció es duu a terme amb els mètodes que tant li agraden al capitalisme, estariem davant una dictadura essencialment burgesa sota un nom i una bandera proletària. És inútil tractar de distingir la dictadura capitalista de la proletària basant-nos únicament en els mitjans que ambdues entren. Evidentment hi ha mitjans que són típics del capitalisme i que repugnen al proletariat, com la violència. Però entenem que en uns certs moments, especialment durant les erupcions revolucionàries, no hi ha més remei que emprar la violència. Abordarem després aquest problema més profundament. De moment ens conformem amb recordar que per a Marx la violència era la «llevadora» de la història, no una manera de resoldre els problemes de la vida social.

La idea de dictadura és en si mateixa inseparable de la idea de classe. En parlar de dictadura de la burgesia, expliquem el seu domini sobre els treballadors. En parlar de dictadura del proletariat, expliquem la seva missió, el seu programa en el terreny econòmic, polític i històric. Qualsevol desajustament entre la dictadura i la missió del proletariat, en qualsevol moment del període de transició, suposa un atac directe a la pròpia idea de dictadura. Per exemple, quan Trotski (i en menor mesura Serge) justifica Kronstadt argumentant que en un costat estava l'Estat proletari i en l'altre els insurgents, i que a pesar que entre aquests també hi havia obrers l'embull el manejava els reaccionaris, que estaven a l'aguait d'un moviment de restauració burgesa, i arribant a la conclusió que la revolució havia d'actuar com ho va fer (Trotski) o que es va veure obligada a actuar així (Serge), en realitat ens trobem davant una inversió total de les idees que han de presidir la gestió de l'Estat proletari. Efectivament, el problema cal plantejar-lo així: si enfront d'un motí provocat per la fam el proletariat recorre als mateixos mitjans que un Estat burgès, s'haurà transvestit, s'haurà transformat i el seu contingut passarà a ser burgès.

Per a nosaltres és així com cal plantejar la qüestió. Suposem que en determinades circumstàncies un sector del proletariat, víctima inconscient de les maniobres de l'enemic, comença a lluitar contra l'Estat proletari. Com s'hauria d'actuar en aquesta situació? **PARTINT DEL PRINCIPI FUNDAMENTAL QUE EL SOCIALISME NO S'IMPOSA AL PROLETARIAT MITJANÇANT FORÇA I LA VIOLÈNCIA.** Des del punt de vista geogràfic, més valia perdre Kronstadt que conservar-lo, perquè la victòria comportava necessàriament l'alteració de les pròpies bases i el contingut de l'activitat del proletariat. Ja coneixem la clàssica objecció: perdre Kronstadt hi hauria suposat una pèrdua decisiva per a la revolució, potser el fi de la pròpia revolució. El quid de la qüestió és est: Quins són els nostres criteris per a l'anàlisi?, els principis de classe o les circumstàncies? Més clar: És preferible que els obrers cometin un error, encara que sigui mortal, o fer miques els nostres principis amb l'excusa que els obrers agrairan que els hàgim defensat, fins i tot mitjançant la violència?

En qualsevol mena de situació solen aparèixer dos criteris oposats que condueixen a dues conclusions tàctiques molt diferents. Si analitzem el problema formalment, arribem a una conclusió semblant a aquesta: un determinat organisme pertany al PROLETARIAT, i per tant cal defensar-lo encara que això suposi destrossar un moviment obrer. En canvi, si ens atenim al contingut arribem a la conclusió oposada: un moviment proletari manipulat per l'enemic conté en si mateix una contradicció orgànica, que enfronta als proletaris amb els seus enemics, i per a fer esclatar aquesta contradicció es requereix un treball de propaganda, ÚNICAMENT de propaganda entre els obrers, els qui en el transcurs dels mateixos esdeveniments podran així recuperar-la força de classe que els permeti fer fracassar-la maniobra enemiga. I si el que està en joc és precisament el futur de la revolució, per les raons que sigui, llavors aconseguir la victòria mitjançant la violència no sols suposaria dissimular la realitat (els esdeveniments històrics de la importància de la revolució russa mai depenen d'un mer episodi, per la qual cosa només els esperits superficials poden considerar que l'aixafament de Kronstadt va salvar la revolució), sinó establir-les bases per a la veritable derrota de la revolució, perquè els atacs als principis acabarien generalitzant-se a tota l'activitat de l'Estat proletari.

Després d'aquesta digressió no ens farà falta estendre'ns molt explicant les característiques de la dictadura del proletariat. Però primer hem de definir quins són els objectius i la missió del proletariat, en quins terrenys s'expressen i mitjançant quins organismes.

1)*El terreny econòmic.* Si partim de la tesi que el socialisme és plançó de la industrialització de l'economia per a arribar al corollari que els obrers, pel seu propi interès, han d'acceptar els sacrificis que comporta la construcció d'una economia industrial altament desenvolupada, estarem posant una bandera vermella als principis que guien l'economia capitalista, els defensors de la qual sempre han argumentat que si l'augment de la producció benèfica a algú, és sobretot als obrers. El proletariat sap que existeix una manifesta contradicció entre l'acumulació de plusvàlua i la porció del valor del treball que rep en forma de salari. Aquesta contradicció subsisteix al llarg de tot el període de transició i només desapareixerà en la societat comunista. El pol de concentració de la plusvàlua és l'Estat, les lleis del qual el porten INEVITABLEMENT a acumular sempre més, en detriment dels treballadors. L'antídoto ha de partir de la classe, perquè la contradicció es desenvolupa entre aquests dos elements diferents. L'experiència russa, a més, és concloent referent a això. Stalin representa una ruptura amb els postulats proletaris, també en el terreny econòmic. Els plans quinquennals, que han suposat una transformació industrial gegantesca, han portat als treballadors a un empobriment miserable.

Davant un Estat l'evolució NATURAL del qual s'oposa al progrés econòmic dels treballadors, l'únic remei consisteix a reconèixer a les organitzacions sindicals el dret a la seva independència orgànica respecte al partit i l'Estat, així com el dret de vaga.

2)*El terreny polític.* Aquest és el terreny específic de l'activitat del proletariat i aquí és on la fórmula de la dictadura del proletariat adquireix tot el seu significat. En efecte, aquesta no té cap objectiu pel que fa a la naturalesa de l'evolució econòmica, perquè la industrialització comporta en si mateixa la inevitabilitat del triomf del socialisme. Llavors quina és la missió del PROLETARIAT? En certa manera, estem davant una qüestió de principis. Les demostracions sobren, perquè la fórmula conté en si mateixa la seva pròpia solució. Però donades les interpretacions que se solen fer, és necessari precisar minuciosament algunes coses.

Atès que les classes continuen existint després de la victòria proletària, l'oposició al règim burgès ha de reflectir-se en un profund canvi del contingut de la societat. Després de la socialització dels mitjans

de producció i la supressió de la propietat privada, les classes explotadores deixen d'existir en realitat, però no en potència: són el fantasma que recorre tot el període de transició. Els inevitables errors del proletariat en la gestió econòmica i política constitueixen un factor objectiu que pot arribar a provocar l'eclosió d'un moviment de restauració burgesa.

La dictadura del proletariat no es desplega en absolut en unes condicions de llibertat, perquè encara existeixen les classes dins de les seves fronteres, per no esmentar els règims capitalistes d'altres països. Així doncs, en aquestes circumstàncies els errors poden tenir conseqüències nefastes, atès que existeix un pol que permet canalitzar-los cap a una evolució capitalista. Això justifica la solució dictatorial. Evidentment, les circumstàncies econòmiques (persistència de les classes) a la llarga no sols fan inoperant tota mesura dictatorial, sinó que a més amenacen a l'Estat que recorre a elles amb sofrir una metamorfosi que acabi reforçant la seva tendència natural, que és la d'emprar la violència (o l'amenaça de violència) contra els obrers que tractin d'escapar de les lleis de l'acumulació. No obstant això, hi ha una fase del període de transició en la qual les mesures dictatorials són perfectament vàlides. Es tracta, en definitiva, d'impedir que el capitalisme aprofiti les conseqüències dels inevitables errors de la gestió proletària i deixar al mateix temps un cert marge d'error a la classe obrera. Això és el que justifica la dictadura del proletariat, que no obstant això ha d'estar subjecta a dues limitacions:

1) La violència només ha d'emprar-se durant el període d'erupció revolucionària, mai després. Cal puntualitzar que, des de la seva aparició, el socialisme inclou en el seu programa l'abolició de la pena de mort. Per tant, arribats al període en el qual la gestió proletària es desenvolupa amb una certa normalitat, cal ser conseqüents amb aquest objectiu i evitar que la justícia repressiva dels òrgans de l'Estat imposi aquesta pena als enemics de classe.

2) Mai de la vida cal considerar-los moviments obrers com a maniobres de restauració de l'enemic. Referent a això, ens remetem a les explicacions que hem donat en parlar de *Kronstadt, que evidentment també valen per als moviments de Makhnò i en general per a tots aquells en els quals estiguin implicades agrupacions obreres, sigui com sigui la seva etiqueta. Per tant, mai s'ha d'emprar la violència contra els treballadors, moltíssim menys quan el proletariat ha pres el poder.

Dit això, queda per examinar el problema específic del moviment obrer, en el qual s'agiten mil corrents, de les quals NOMÉS UNA està destinada a representar els veritables interessos del proletariat. Aquí no hi ha dubte, la resta de corrents expressen indirectament l'interès de l'enemic, perquè estan lligades indirectament als règims capitalistes estrangers i directament a totes les formacions de classe intermèdies, especialment a la burocràcia estatal. I aquí sol sorgir de nou aquesta concepció: jo (el partit de classe) soc el proletariat, la resta (socialdemocràcia, anarquisme, etc.) són l'enemic. I quan s'empen els mitjans dictatorials propis del capitalisme per a fer front a la influència enemiga, aquesta concepció que es transforma inevitablement en aquesta altra: jo (el partit del proletariat) perdo el meu contingut i adquireixo un capitalista.

L'emancipació dels treballadors serà obra dels treballadors mateixos, deia Marx. Aquesta fórmula fonamental del socialisme impedeix humiliar als treballadors que segueixen a altres corrents.

AQUESTA FÓRMULA CONSTITUEIX UN PRINCIPI FONAMENTAL DEL PROLETARIAT. Encara que nosaltres som extremadament intransigents en la defensa de les nostres idees i no admetem compromisos amb altres corrents, perquè considerem que són nefastos per al procés de formació del partit de classe, pensem que aquests corrents representen un cert grau de formació de

classe dels obrers. La seva mera existència demostra que el partit encara no ha acabat la seva obra, i també pot arribar a demostrar que el partit ha comès un error tàctic o de principis. La nostra postura, doncs, es basa en la fórmula que és el propi proletariat qui, en esqueixar del seu si el partit de classe, comença el procés de neteja de totes les infeccions enemigues, qualsevol que sigui el seu nom. Quan el proletariat pren el poder només pot intervenir d'una forma, mitjançant un dispositiu (la naturalesa del qual ha de ser de classe) ancorat als organismes directament lligats al mecanisme econòmic, que està accionat per un Estat que tendeix inevitablement a rebutjar-les reivindicacions i el programa del proletariat. Aquest dispositiu no pot ser un altre que els sindicats, òrgans específics de classe, sensibles a les reivindicacions immediates i parcials dels obrers. El sindicat és la pedra de toc de tots els corrents que es mouen dins de la classe obrera. D'una banda, aquestes es veuen obligades a si a donar a la seva política una base classista, i per un altre, la lluita entre els diferents corrents ofereix a les fraccions sindicals del partit del proletariat un aliment necessari tant per a progressar com per a conservar la seva naturalesa comunista.

La llibertat de les fraccions sindicals ha de ser total. Aquestes fraccions podran fer-se amb la direcció central del sindicat i disposaran de llibertat de premsa, de reunió i de manifestació, sense restriccions de cap mena.

Resumint, la dictadura del proletariat implica arrabassar tots els drets a la burgesia i obligar a tots els corrents que es mouen dins de la classe obrera a manifestar-se únicament dins de les organitzacions sindicals.

LA DICTADURA DEL PARTIT DEL PROLETARIAT

Els criteris anteriors faciliten la comprensió d'aquest aspecte del problema. Per a nosaltres, la dictadura del proletariat és la dictadura del seu partit de classe, dictadura que es manifesta al marge de tota intervenció violenta sobre el proletariat i les seves agrupacions.

Ja hem explicat que aquesta dictadura és necessària perquè la producció econòmica encara no permet abolir-les classes i cal evitar que el sector burgès aprofiti els errors de la gestió proletària en el terreny econòmic i polític.

En resum, la conquesta del poder per part del proletariat planteja una hipòtesi que haurà de ser demostrada pels esdeveniments. El proletariat es presenta com a protagonista de la transformació social empuyant un programa format per una sèrie d'elements fonamentals seleccionats i sancionats per la lluita obrera en els diferents països. L'evolució política confirma la doctrina marxista, segons la qual, per més que es produeixin traïcions, compromisos i abandons individuals o col·lectius, les postures polítiques conserven una fèrria continuïtat i un únic programa acompanya, reflecteix i guia l'obra d'emancipació del proletariat tendent a la construcció de la societat comunista. El caràcter monolític del programa implica que només pot existir un partit del proletariat. És cert que, una vegada conquistat el poder, el partit que posseeix el control de l'Estat es veu assaltat per mil perills i podria veure's temptat a emprar aquest Estat per a imposar la política que defensa. Però l'existència de totes les organitzacions de classe del proletariat i el lliure desenvolupament de tots els corrents en el seu si exerceixen de contrapès i preserven al partit de la degeneració.

En prendre el poder, el proletariat demostra que el terreny ideològic de l'activitat proletària és on es desenvolupa l'acció que tendeix a la revolució mundial i a l'adveniment de la societat comunista. Per tant, cal garantir la llibertat de totes les fraccions en el seu interior, les quals reflecteixen les divergències i les reaccions a la política del partit. L'ús de la violència, intolerable dins de les

organitzacions sindicals, ho és molt més dins del propi partit. Basant-nos en el centralisme orgànic, els atacs dels òrgans centrals a les formacions de base són inadmissibles. L'engranatge del partit ha de funcionar de manera absolutament lliure, oferint la possibilitat de formar fraccions, a les quals el propi partit haurà de subministrar a més els mitjans financers necessaris per al seu desenvolupament.

El curs dels esdeveniments és el que posarà a prova la candidatura presentada pel partit i determinarà el destí polític de les fraccions que es mouen en el seu si. Com va ocórrer en 1920-1921 a Rússia, el partit proletari podria trobar-se davant aquest dilema: arriscar-ho tot i romandre fidel als principis proletaris o bé abandonar els principis (explorant la necessitat d'una treva) i conservessin el poder malgrat tot. I aquí entrem en una qüestió de gran importància. No es tracta en absolut de convertir en qüestions de principi els problemes secundaris, en els quals no es planteja aquest dilema extrem. Però quan es tracta de problemes fonamentals, no podem vacil·lar: més val afrontar la batalla malgrat la certesa de la derrota que romandre en el poder renunciant als nostres principis proletaris.

Així és com es planteja el problema de la violència. Les circumstàncies polítiques de l'època van deformar la polèmica entre Lenin i Kautsky. El rebuig a la violència per part de Kautsky anava acompanyat de la reivindicació de la democràcia, la mateixa democràcia que els treballadors espanyols paguen avui amb la seva sang, el mateix joc desenfrenat amb el qual els capitalismes alemany i italià van aconseguir apagar-la amenaça revolucionària i van metral·lar als proletaris revolucionaris. Enfront del renegat Kautsky, Lenin no es va erigir en l'apòstol de la violència, si no en el portador de la ciència revolucionària marxista, liquidant tota la hipocresia democràtica i restaurant la teoria de la dictadura del proletariat. El clima en el qual es va desenvolupar aquesta polèmica i la lluita de classes d'aquella època van portar a la major part dels comunistes a acceptar-la idea que la violència permet resoldre els problemes polítics. Aquesta idea de Lenin segons la qual disposar de l'Estat ens permet instaurar avui la NEP i demà arrabassés els capitalistes el que ara els donem, forma part d'aquesta mística de la violència que els esdeveniments s'han encarregat de desmentir per complet. En si mateixa, la NEP no suposava una transgressió dels principis comunistes, perquè era el reflex una situació social que no permetia bandejar totes les formes no socialistes de gestió de l'economia. En aquest sentit, els marxistes haurien de defensar-la completament. El que cal rebutjar de la NEP és la seva idea principal: donar avui amb la perspectiva de llevar demà. No, no hi ha solució de continuïtat entre el que fem i el que podem fer demà. Existeix una fèrria continuïtat temporal, hem d'actuar com a comunistes avui per a continuar sent comunistes demà. Fer concessions econòmiques als capitalistes, reemplaçar les requises per l'impost en espècie, en resum, liquidar el comunisme de guerra i legalitzar-les formacions econòmiques que responen a la immaduresa socialista de l'estadi econòmic, tot aquest conjunt de mesures no admeten crítica des d'un punt de vista marxista. Però la cosa canvia en donar a entendre que aquestes formacions econòmiques poden convertir-se en baules d'una economia socialista. Això ja és totalment contrari als principis del comunisme. Fer jocs de paraules i afirmar que aquestes mesures afavoreixen l'evolució socialista en la mesura en què ajuden al fet que l'economia es recuperi, a més d'inútil, seria extremadament perillós. Sí, podrien afavorir-la!, però únicament si tenim en compte que per la seva pròpia naturalesa, contrària al socialisme, suposen una amenaça per a la dictadura del proletariat. L'experiència de 1920-1921 revela a més un aspecte concret i indiscutible d'aquestes qüestions. La NEP no sols va venir acompanyada de la idea que com el proletariat mundial havia estat derrotat calia centrar-se a explotar les divergències que enfrontaven als Estats capitalistes, sinó també de la liquidació de les organitzacions sindicals a l'interior, de Kronstadt i del sotmetiment del proletariat en el transcurs de la NEP. No hauria succeït el mateix si en lloc d'afirmar que el socialisme era capaç d'aprofitar d'aquest ressorgiment capitalista, com va fer Lenin, s'hagués declarat que aquest ressorgiment era inevitable i que el proletariat havia de posar en guàrdia a les seves organitzacions, en primer lloc als sindicats.

En resum, cal rebutjar completament la mística de la violència. L'alternativa que planteja el recurs a la violència no és entre l'èxit, si efectivament s'empra, o la inevitable derrota. L'alternativa és entre el programa del proletariat o la seva adulteració. No hi ha derrota més aguda i irremeiable que la que ens infligeix el nostre enemic en transformar-los òrgans del proletariat i aconseguir que el partit del proletariat adopti els seus mateixos mètodes.

LES RELACIONS INTERNACIONALS DE L'ESTAT PROLETARI

Havent definit ja la idea de dictadura del proletariat, que com hem vist és equiparable a la de dictadura del partit del proletariat, però contrària a la idea de dictadura de l'Estat proletari, ens serà més fàcil tractar aquest aspecte del problema. És evident que en aquest terreny l'Estat proletari també tendeix de manera NATURAL a engranar-se en el sistema de la resta d'Estats capitalistes per a poder expandir-se lliurement. Així doncs, pel que fa a les relacions exteriors de l'Estat obrer caldrà prendre unes mesures semblants a les aplicades a la burgesia derrotada per l'Estat proletari, que té prohibit tot moviment. Cal impedir que aquest Estat es relacioni amb la resta d'Estats. En l'àmbit polític, l'establiment de relacions amb països capitalistes xoca frontalment amb el programa proletari. I en l'àmbit econòmic, per a les qüestions d'índole comercial no es necessita representació diplomàtica. Referent a això cal prendre una mesura més de protecció. En gairebé tots els països existeixen organitzacions econòmiques amb caràcter de classe, les cooperatives. Sabem molt bé que no estan en absolut subjectes al control proletari i que són un planter d'oportunistes. Però el seu caràcter de classe es presta molt millor a les relacions comercials amb l'estat proletari que els trusts capitalistes. D'altra banda, confiar les relacions econòmiques de l'Estat proletari a les cooperatives atorga als treballadors una certa iniciativa i dret de supervisió.

La qüestió de l'activitat de l'Estat proletari més enllà de les seves fronteres és secundària comparada amb la qüestió de la relació del partit del proletariat amb els partits de classe de la resta de països. Aquest és el veritable quid de la qüestió. Per a nosaltres, que pensem que la conquesta del poder en un país només constitueix un acte comunista si ho considerem com un episodi més de la lluita del proletariat mundial, la Internacional és l'única que ha de dirigir la política del partit que està en el poder. Una Internacional que, això sí, lluny de dedicar-se a calcular el nombre d'adeptes que garanteix l'hegemonia del partit que està el poder, ha de guiar-se pel pes específic del proletariat dels diferents països i establir una representació dels delegats dels partits que garanteixi la majoria a les classes obreres, els qui pel fet de ser sempre el blanc dels atacs capitalistes conserven un instint de classe molt més fiable. Aquest pertinent apunt que va fer en el seu moment Bordiga cal valorar-lo com es mereix.

* * *

Unes paraules més abans de concloure. Alguns diran que les mesures que defensem estan abocades al fracàs, com li va succeir a la genial obra de Lenin, L'Estat i la Revolució. El seu autor va acabar passant per sobre de les seves pròpies conclusions. Veurem, aclarim-nos. Al principi, en el període heroic de la revolució russa, Lenin sí que es va inspirar en aquests criteris. A què ve llavors aquest escepticisme típic dels sempre «realistes»? Si tinguessin raó l'única solució seria proclamar que el programa i l'ideal comunista no són sinó paraules que s'emportarà el vent de la realitat. Però aquesta no és la nostra opinió, i estem indomablement segurs de tenir raó.

Ottorino PERRONE.